

WYSOKI PRZEDSTAWICIEL UNII
DO SPRAW ZAGRANICZNYCH I
POLITYKI BEZPIECZEŃSTWA

Bruksela, dnia 18.5.2015 r.
JOIN(2015) 22 final

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

UE i ASEAN: partnerstwo o strategicznym celu

WSPÓLNY KOMUNIKAT DO PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

UE i ASEAN: partnerstwo o strategicznym celu

1. Wprowadzenie

Umacnianie stosunków ze Stowarzyszeniem Narodów Azji Południowo-Wschodniej (ASEAN)¹ leży w strategicznym interesie UE. Silne, spójne i pewne siebie ASEAN, kontynuujące proces wewnętrznej integracji, służy regionalnej stabilności, dobrobytowi i bezpieczeństwu oraz stwarza nowe możliwości współpracy w kwestiach regionalnych i globalnych. ASEAN charakteryzują zarówno wysokie stopy wzrostu gospodarczego, jak i dynamika demograficzna. Państwa ASEAN wspólnie stanowiłyby obecnie siódmą co do wielkości gospodarkę na świecie, a do 2050 r. zyskają prawdopodobnie pozycję czwartej gospodarki na świecie. Młoda klasa średnia ASEAN ma do 2030 r. wzrosnąć do 65 % całkowitej populacji stowarzyszenia, w porównaniu z 24 % w 2010 r. ASEAN jest również centralnym elementem starań mających na celu osiągnięcie solidniejszego bezpieczeństwa regionalnego w szeroko rozumianym regionie Azji i Pacyfiku. Zjednoczone i pewne siebie ASEAN ma kluczowe znaczenie dla zagwarantowania, że do wyzwań regionalnych podchodzi się w sposób oparty na zasadach, co leży to w bezpośrednim interesie obywateli tego regionu, ale także Unii Europejskiej.

W związku z tym UE bardzo zależy na sukcesie ASEAN.

Stosunki UE-ASEAN zyskały nową dynamikę i obie strony wyraziły zainteresowanie jej utrzymaniem. Wielu członków ASEAN wyraziło nadzieję na większe zaangażowanie UE oraz pragnienie „strategicznego partnerstwa”. UE zaś bardzo zależy ze względów gospodarczych, sektorowych i politycznych na zacieśnieniu współpracy z tym kluczowym graczem w regionie o strategicznym znaczeniu.

ASEAN pracuje nad ustanowieniem wspólnoty gospodarczej ASEAN (AEC) do końca 2015 r. i rozwojem wizji na okres po roku 2015, w tym perspektywy stosunków z UE i innymi partnerami dialogu. W związku z tym nastąpił moment, by określić wizję przyszłych stosunków UE–ASEAN.

ASEAN i UE są „partnerami w integracji”, ale różnią się znacząco pod względem średniego poziomu rozwoju gospodarczego, charakteru systemów politycznych oraz siły instytucjonalnej. ASEAN będzie musiało się zmierzyć z problemami wynikającymi między innymi z całkowicie międzyrządowego mechanizmu decyzyjnego opartego na konsensusie, finansowania budżetu ASEAN (jedynie 16 mln USD rocznie pochodzących z równych składek każdego z państw członkowskich ASEAN) oraz zwiększenia uprawnień sekretariatu. Jednocześnie UE i ASEAN wspólnie zaangażowały się na rzecz „budowania społeczności”, zrównoważonego rozwoju i integracji opartej na zasadach jako najlepszego sposobu na zapewnienie swoim obywatelom (w sumie ponad 1,1 mld osób) bezpieczeństwa i dobrobytu. Strategia „Europa 2020” mogłaby stanowić inspirację dla rozwoju i wdrażania wizji i programu ASEAN na okres po 2015 r.

¹ Państwami członkowskimi ASEAN są Państwo Brunei Darussalam, Kambodża, Indonezja, Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Malezja, Mjanma/Birma, Filipiny, Singapur, Tajlandia i Wietnam.

Investowanie w stosunki UE–ASEAN przyniesie interesom UE znaczne korzyści zarówno pod względem gospodarczym, jak i politycznym. Ze swojej strony ASEAN docenia rolę, jaką UE może odegrać w kontekście regionalnym, warunkowanym przez wzrost strategicznej konkurencji. UE najbardziej ze wszystkich partnerów dialogu może pomóc ASEAN w osiągnięciu celów w zakresie integracji jako wiarygodny partner nienarzucający żadnego konkretnego modelu.

Dla UE głębsza współpraca z ASEAN jest kluczem do opracowania ogólniejszej strategii w odniesieniu do Azji. W ostatnich latach Unia Europejska:

- przystąpiła do Traktatu o wzajemnych stosunkach i współpracy w Azji Południowo-Wschodniej;
- zwiększyła i przekierowała współpracę, wypracowując bardziej ambitne partnerstwo polityczne, zgodnie z planem działania z Brunei na lata 2013–2017², stanowiącym ramy całej współpracy UE–ASEAN, w tym różnorodnych działań państw członkowskich UE;
- uczestniczyła w większej ilości wizyt na wysokim szczeblu; oraz
- podjęła nowe inicjatywy dla konkretnych działań w obszarach priorytetowych.

ASEAN zauważa i docenia zaangażowanie UE; obecnie istnieje potrzeba zwiększenia tempa i realizacji wspólnej decyzji ministrów spraw zagranicznych UE i ASEAN z lipca 2014 r., aby „nadać stosunkom charakter strategiczny”. Przeniesienie stosunków między UE a ASEAN na kolejny poziom dodatkowo rozwinię i uzupełni już teraz bogate i zróżnicowane relacje dwustronne między UE a poszczególnymi państwami członkowskimi ASEAN – procesy te należy traktować jako wzajemnie się uzupełniające.

2. Zdolność do tworzenia połączeń: istota integracji regionalnej

Zdolność do połączeń jest obecnie kluczowym wspólnym projektem w centrum uwagi ASEAN. Główne założenia określono w centralnym planie w dziedzinie zdolności do połączeń ASEAN z 2010 r., gdzie jako ogólny cel wskazano zbliżenie do siebie biznesu, osób i instytucji poprzez znoszenie barier³. W centralnym planie podkreśla się, że o ile infrastruktura materialna jest ważna, to ramy prawne i wspólna tożsamość również odgrywają kluczową rolę w łączeniu państw ASEAN ze sobą oraz z resztą świata. UE – sama będąca organizacją integracji regionalnej – także opiera się na zdolności do połączeń (nawet jeśli używa innego nazewnictwa). To właśnie UE, spośród innych podmiotów, jest dla ASEAN najlepszym partnerem do dyskusji, na przykład na temat wniosków wyciągniętych z wprowadzania zintegrowanych systemów transportu na poziomie kontynentalnym, tworzenia rynku wewnętrznego i zbliżania ludzi.

Na posiedzeniu ministerialnym UE–ASEAN w Brukseli w lipcu 2014 r. potwierdzono obustronne zainteresowanie współpracą w dziedzinie zdolności do połączeń. Wiele inicjatyw sektorowych, o których mowa w tym komunikacie, należy postrzegać w kontekście umieszczenia współpracy w zakresie zdolności do połączeń w centrum stosunków UE–ASEAN.

² Plan działania z Bandar Seri Begawanu na rzecz wzmocnienia pogłębionego partnerstwa UE–ASEAN (2013–2017), http://eeas.europa.eu/asean/docs/plan_of_action_en.pdf.

³ <http://www.asean.org/resources/publications/asean-publications/item/master-plan-on-asean-connectivity-2>.

Region Dolnego Mekongu (Kambodża, Laotańska Republika Ludowo-Demokratyczna, Mjanma i Wietnam) szybko się rozwija, ale na jego obszarze znajdują się najbiedniejsze i najmniej połączone państwa ASEAN. Obecny dochód narodowy brutto na mieszkańca w najbogatszych państwach ASEAN jest 26 razy wyższy niż w państwach najuboższych (w UE stosunek ten wynosi poniżej 1:4)⁴. Niwelowanie różnic w rozwoju będzie decydującym sprawdzianem dla zdolności do połączeń wewnątrz ASEAN i kluczem do sukcesu wspólnoty gospodarczej tego stowarzyszenia.

Współpraca UE na rzecz rozwoju wpisuje się w zakres inicjatywy ASEAN na rzecz integracji (IAI), która kładzie silny nacisk na zbliżenie państw Dolnego Mekongu pod względem rozwoju do bogatszych państw członkowskich stowarzyszenia. ASEAN może korzystać z doświadczeń UE w zakresie integracji i spójności.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmą:

- promowanie regularnego i systematycznego dialogu między UE a ASEAN w sprawie zdolności do połączeń – pierwszy dialog miał miejsce w Naypyidaw (Mjanma/Birma) we wrześniu 2014 r. w następstwie owocnej wizyty Komitetu Koordynacyjnego ASEAN ds. zdolności do połączeń (ACCC) w Brukseli i w Luksemburgu w lutym 2014 r.;
- utworzenie grupy zadaniowej ds. zdolności do połączeń, aby działała jako partner kontaktowy ACCC i przyczyniała się do realizacji różnych unijnych działań wspierających zdolność do połączeń ASEAN;
- dalsze wsparcie dla państw Dolnego Mekongu w ich dążeniach do zmniejszenia różnic w poziomie rozwoju między państwami członkowskimi ASEAN i do ich połączenia ze sobą. W tym celu UE potroi pomoc dwustronną dla państw Dolnego Mekongu, zwiększając ją z 607 mln EUR (2007–13) do 1 705 mln EUR (2014–20),
- i będzie wspierała projekty mogące uzyskać finansowanie ze strony banków dla połączeń regionalnych w dziedzinie transportu, energii i infrastruktury miejskiej⁵. Instrument pomocy technicznej ASEAN (1,1 mln EUR, uruchomiony w połowie 2015 r.) pomoże w identyfikacji projektów i przeprowadzeniu analiz wykonalności;
- połączenie dotacji UE i pożyczek z międzynarodowych instytucji finansowych, w tym Europejskiego Banku Inwestycyjnego (EBI), w celu wspierania rozwoju gospodarki ekologicznej w regionie ASEAN za pomocą instrumentu inwestycyjnego dla Azji (AIF);
- dzielenie się doświadczeniem UE w zakresie skutecznego gospodarowania wodami w dorzeczu, np. w ramach strategii dla regionu Dunaju;
- zaproponowanie specjalnego dialogu ministrów spraw zagranicznych w sprawie Dolnego Mekongu w celu omówienia kwestii regionalnych i bieżącej pomocy UE; oraz

⁴ Dane Banku Światowego (2013).

⁵ Specjalne programy UE finansowane w ramach unijnego Instrumentu Finansowania Współpracy na rzecz Rozwoju obejmują projekt integracji transportu lotniczego ASEAN (AATIP), program monitoringu statystyk i integracji UE-ASEAN (Compass), wsparcie UE dla szkolnictwa wyższego w regionie ASEAN (EU-SHARE), program zarządzania granicami i migracją UE-ASEAN oraz inicjatywę pogłębionego dialogu regionalnego UE-ASEAN (E-READI);

- dzielenie się doświadczeniem UE w tworzeniu wewnętrznego rynku towarów i usług w miarę postępów ASEAN w budowaniu wspólnoty gospodarczej.

2.1. Zwiększenie wymiany handlowej, inwestycji i działalności gospodarczej

W ciągu ostatnich dziesięciu lat przepływy handlowe i inwestycyjne między UE a ASEAN znacząco wzrosły. Obecnie ASEAN jako całość jest trzecim co do wielkości partnerem handlowym UE poza Europą (po Stanach Zjednoczonych i Chinach), a UE jest drugim partnerem handlowym ASEAN (po Chinach): dwustronny handel towarami i usługami osiągnął wartość 238 mld EUR w 2013 r. Inwestycje UE w regionie ASEAN wynoszą ponad 156 mld EUR. Stanowią one największą część wszystkich bezpośrednich inwestycji zagranicznych w regionie ASEAN (prawie jedna czwarta). Stosunkowo od niedawna obserwujemy, że stale rosną również inwestycje ASEAN w Europie, które na koniec 2013 r. osiągnęły całkowitą wartość ponad 57 mld EUR.

Mimo tych imponujących liczb nadal istnieją znaczne możliwości rozwoju stosunków handlowych UE–ASEAN. ASEAN stanie się wkrótce jednolitym rynkiem obejmującym ponad 600 mln konsumentów i rosnącą klasę średnią; stwarza to wielkie możliwości inwestycyjne i eksportowe dla europejskich przedsiębiorstw.

UE aktywnie współpracuje z regionem ASEAN i w coraz większym stopniu z jego poszczególnymi państwami członkowskimi. W 2010 r. rozpoczęły się negocjacje w sprawie dwustronnych umów o wolnym handlu z Singapurem, a następnie z Malezją, Wietnamem i Tajlandią. W październiku 2014 r. zakończono negocjacje UE– Singapur, zaś negocjacje w sprawie ambitnej i szeroko zakrojonej umowy o wolnym handlu z Wietnamem, mogącej stanowić ważny punkt odniesienia dla innych negocjacji UE w tym regionie, są bliskie zakończenia.

W latach 2014–20 UE przeznaczy mniej więcej połowę swojej pomocy finansowej dla ASEAN (85 mln EUR) na wspieranie jego zdolności do połączeń poprzez trwałą i sprzyjającą włączeniu społecznemu integrację gospodarczą i handlową. W tym celu UE uruchomi ponadto środki z AIF, łącząc dotacje UE z pożyczkami z EBI i innych międzynarodowych instytucji finansowych.

Poza umowami handlowymi i pomocą finansową, UE będzie również współpracować z ASEAN na rzecz promowania inteligentnego, trwałego wzrostu gospodarczego sprzyjającego włączeniu społecznemu. Działania te będą skupione wokół wspierania otoczenia sprzyjającego przedsiębiorczości w innych państwach, usuwania barier pozataryfowych, harmonizacji norm, wzmocnienia praworządności i wdrażania międzynarodowych norm pracy. Trwający dialog UE–ASEAN w zakresie badań naukowych i innowacji także będzie musiał mieć zasadnicze znaczenie we wspieraniu wzrostu społeczno-gospodarczego.

Jedynie 13% unijnych MŚP działa na skalę międzynarodową poza UE⁶. Tworzenie możliwości biznesowych dla europejskich MŚP w państwach ASEAN obejmie między innymi poprawę

⁶ Według *Eurochambres* jedynie 13% unijnych MŚP działa na skalę międzynarodową poza UE i około 9,7% MŚP z sektora produkcji eksportuje towary do państw poza UE. Oczekuje się, że 90 % światowego wzrostu gospodarczego w następnych pięciu latach będzie miało miejsce poza Europą.

otoczenia regulacyjnego, dostępu do finansowania, praw własności intelektualnej i dostępu do rynku (w tym zamówień publicznych) oraz rozwój ładu korporacyjnego.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmą:

- przeniesienie stosunków handlowych z ASEAN na wyższy szczebel, w tym poprzez regularne konsultacje między ministrami gospodarki, oraz działania mające na celu opracowanie ambitnej umowy o wolnym handlu między regionami w oparciu o umowy dwustronne między państwami członkowskimi UE i ASEAN, będące kamieniami milowymi w tym procesie;
- zwiększenie możliwości biznesowych dla MŚP, w tym poprzez takie instrumenty jak unijna przepustka/możliwości biznesowe w Azji Południowo-Wschodniej, Rada Biznesu UE–ASEAN oraz wspólne przygotowywanie projektów wspierających rozwój zielonej gospodarki mogących uzyskać wsparcie bankowe; projekty takie mają być wspierane poprzez łączenie dotacji z UE oraz pożyczek od europejskich i międzynarodowych instytucji finansowych za pośrednictwem AIF;
- poszukiwanie, wspólnie z EBI i bankami rozwoju działającymi w regionie ASEAN, sposobów poprawy dostępu do finansowania w celu umiędzynarodowienia MŚP;
- wzmocnienie dialogu i współpracy między UE a ASEAN w dziedzinie środków sanitarnych i fitosanitarnych, na podstawie międzynarodowych norm, aby ułatwić wymianę handlową i usunąć istniejące bariery w handlu środkami sanitarnymi i fitosanitarnymi;
- wspieranie ściślejszej współpracy między służbami granicznymi w celu zwalczania oszustw celnych, a jednocześnie zachęcanie do legalnego handlu, przejrzystości i niedyskryminacji między podmiotami gospodarczymi, w tym dzięki pomocy technicznej (jak w przypadku projektu pilotażowego skomputeryzowanego systemu tranzytowego ASEAN) w ramach unijnego programu ARISE;
- rozpoczęcie dialogu z ASEAN w celu zwiększenia wzajemnego zrozumienia w zakresie ram prawnych polityki regulacyjnej i przemysłowej. Sektor chemiczny na przykład mógłby skorzystać na wymianie najlepszych praktyk w zakresie wdrażania ogólnoswiatowych norm, takich jak przyjęty przez ONZ Globalnie Zharmonizowany System Klasyfikacji i Oznakowania Chemikaliów (GHS), jak również na badaniu obszarów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania;
- promowanie współpracy między przedsiębiorstwami i grupami przedsiębiorstw, dostępu do finansowania, budowania zdolności regionalnej w zakresie normalizacji na podstawie uznanych norm międzynarodowych i zasad WTO;
- rozpoczęcie dialogu w sprawie własności intelektualnej, ładu korporacyjnego i społecznej odpowiedzialności przedsiębiorstw, ochrony konsumentów, współpracy sądowej (zwłaszcza w zakresie międzynarodowego prawa handlowego) i lepszego stosowania międzynarodowych norm pracy;
- promowanie dialogów sektorowych w obszarach będących przedmiotem wspólnego zainteresowania, w tym:

- regionalnych i międzynarodowych norm w *przemysle motoryzacyjnym* oraz *dziedzinie zdrowia i medycyny*;
- *nawigacji satelitarnej, obserwacji Ziemi, programu Copernicus i kwestii związanych z przestrzenią kosmiczną* w celu stworzenia strategii długoterminowej współpracy wspieranej dotacjami „Horyzont 2020” na badania nad aplikacjami w tych dziedzinach;
- *sektora przemysłu związanego z obronnością* w celu wspierania umiędzynarodowienia europejskiego przemysłu obronnego, w tym poprzez spotkania ułatwiające nawiązanie współpracy między przedsiębiorstwami pochodzącymi z UE i ASEAN⁷; oraz
- *technologii informacyjnych i komunikacyjnych*, ze szczególnym uwzględnieniem zastosowań ICT z korzyścią dla obywateli, harmonizacji widma i zarządzania widmem, misji poszukiwawczo-ratunkowych, zarządzania rozwojem telefonii komórkowej, telewizji i nadawania cyfrowego.

2.2. Transport

Lotnictwo cywilne odgrywa kluczową rolę w zapewnianiu dobrych połączeń w ramach ASEAN i pomiędzy UE a ASEAN. Połowa wzrostu w światowym ruchu lotniczym, który nastąpi w ciągu kolejnych 20 lat, będzie dotyczyć regionu Azji i Pacyfiku (loty wewnątrz regionu, tam skierowane bądź stamtąd pochodzące), a ruch lotniczy w tym regionie osiągnie prawie 40 % udziału w rynku światowym do 2030 r. Ruch lotniczy między UE i regionem ASEAN ma wzrosnąć o 65 % w ciągu najbliższych 20 lat, częściowo wskutek rozwoju turystyki.

W komunikacie Komisji z 2012 r. w sprawie unijnej polityki w zakresie zewnętrznych stosunków w dziedzinie lotnictwa⁸ podkreślono znaczenie jednolitego rynku lotnictwa cywilnego ASEAN, będącego potencjalnym źródłem bliższej współpracy między oboma regionami oraz mogącego stanowić odniesienie dla ASEAN poprzez połączenie liberalizacji i regulacji rynku. W ciągu ostatnich 30 lat UE przeszła podobny proces, który zaowocował w pełni zintegrowanym, jednolitym rynkiem lotniczym UE.

UE zapewnia pomoc techniczną w celu zwiększenia potencjału instytucjonalnego w ramach ASEAN, aby osiągnąć bezpieczny, pewny i zrównoważony jednolity rynek lotniczy za pomocą projektu integracji transportu lotniczego ASEAN (AATIP), realizowanego w ścisłej współpracy z Europejską Agencją Bezpieczeństwa Lotniczego (EASA).

Postępy ASEAN w tworzeniu wewnętrznego rynku lotniczego przyczyniają się również do zacieśnienia współpracy między oboma regionami. Szczyt lotniczy UE–ASEAN z lutego 2014 r., a następnie prace specjalnej grupy roboczej ds. lotnictwa UE–ASEAN odegrały zasadniczą rolę w tym zakresie.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmują:

⁷ Zob. komunikaty Komisji COM(2013) 542 i COM(2014) 387. Spotkania ułatwiające nawiązanie współpracy mogą być organizowane poprzez COSME, program UE na rzecz konkurencyjności przedsiębiorstw oraz małych i średnich przedsiębiorstw.

⁸ COM(2012) 556 final.

- wzmocnienie dialogu na temat lotnictwa, w tym z myślą o rozpoczęciu formalnych negocjacji w sprawie umowy o lotnictwie cywilnym między oboma regionami; oraz
- wspieranie rozwoju ulepszonych systemów transportu miejskiego współfinansowanych przez EBI, banki rozwoju państw członkowskich UE lub AIF.

2.3. Badania naukowe, innowacje i kontakty międzyludzkie

Bliższe kontakty międzyludzkie stanowią kluczowy element pogłębionego partnerstwa UE–ASEAN. Obejmują one zarówno dialog i współpracę w dziedzinie badań naukowych i innowacji, jak i wymianę studentów szkół wyższych i naukowców. Silne zaangażowanie ASEAN w ramach siódmego programu ramowego UE w zakresie badań i rozwoju technologicznego (2007–13) zaowocowało 103 projektami, w których udział UE wyniósł łącznie 20 mln EUR.

Każdego roku około 250 studentów z ASEAN otrzymywało stypendia w ramach programu Erasmus Mundus, zastąpionego obecnie przez Erasmus +, a państwa członkowskie UE oferują dodatkowo wiele innych stypendiów. W sumie ponad 4 000 studentów z ASEAN przyjeżdża co roku do Europy w ramach stypendiów finansowanych przez UE i jej państwa członkowskie.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmują:

- zacieśnienie współpracy w ramach nowego unijnego programu badań i innowacji „Horyzont 2020⁹” w obszarach priorytetowych wspólnie określonych przez urzędników wyższego szczebla w ramach dialogu dotyczącego badań naukowych i innowacji między UE i ASEAN w sierpniu 2014 r. (i później);
- rozszerzenie współpracy w dziedzinie edukacji, w tym poprzez dzielenie się doświadczeniami UE w zakresie modernizacji i umiędzynarodowienia szkolnictwa wyższego oraz reformy systemu (np. wpływ na ramy kwalifikacji, zapewnienie jakości, systemy akredytacji i oceny oraz wzajemne uznawanie dyplomów) za pomocą projektów Erasmus + i unijnego programu wsparcia dla szkolnictwa wyższego w regionie ASEAN (program UE-SHARE);
- organizację targów szkolnictwa wyższego i wymian akademickich (jako część wsparcia UE na rzecz promowania zdolności do połączeń ASEAN w sektorze edukacji);
- kontynuowanie dialogu i współpracy w dziedzinie migracji i mobilności, np. w kwestii legalnej migracji i wiz, nielegalnej migracji, powrotów i readmisji nielegalnych migrantów, handlu ludźmi, migracji i rozwoju oraz ochrony międzynarodowej (azylu i innych form ochrony międzynarodowej);
- współpracy z państwami członkowskimi ASEAN w dziedzinie zrównoważonej turystyki w oparciu o doświadczenia w Tajlandii, Mjanmie/Birmie i Wietnamie; oraz
- promowanie udziału podmiotów pozarządowych i organizacji społeczeństwa obywatelskiego w procesach integracji regionalnej.

⁹ Poza programem „Horyzont 2020” można wykorzystywać również wspomniane już instrumenty: dialog dotyczący badań naukowych i innowacji między UE i ASEAN oraz oczekiwany plan działania ASEAN w zakresie nauki, techniki i innowacji (APASTI, 2015–2020).

3. Bardziej ekologiczne partnerstwo na rzecz zrównoważonej przyszłości

Region ASEAN posiada bogate zasoby naturalne, umożliwiające prowadzenie szerokiego zakresu działalności gospodarczej i zapewniające środki utrzymania. Region ten zajmuje jedynie 3 % całkowitej powierzchni Ziemi, ale charakteryzuje się wyjątkowo dużą różnorodnością biologiczną oraz stanowi siedlisko przyrodnicze ponad 20 % znanych gatunków roślin i zwierząt. Wzrost liczby ludności i rozwój gospodarczy wywierają jednak rosnącą presję na zasoby naturalne regionu, a niedobór wody, nielegalny wyrąb, osuszanie torfowisk oraz przekształcanie i pożary lasów prowadzą do utraty różnorodności biologicznej oraz wzrostu emisji gazów cieplarnianych, jak również problemów zdrowotnych i strat gospodarczych. Wyzwania stojące przed tym regionem obejmują również niedobór wody i nieodpowiednie gospodarowanie odpadami, co przyczynia się do zwiększenia globalnego problemu odpadów morskich.

W regionie ASEAN znajduje się trzeci co do wielkości las tropikalny na świecie, ale jednocześnie w regionie tym emisje gazów cieplarnianych spowodowane wylesianiem i degradacją lasów rosną najszybciej: obecnie wynoszą one 260 mln ton CO₂ na rok, przy 810 mln emitowanych na całym świecie.

Region Azji Południowo-Wschodniej jest narażony na klęski żywiołowe, częściowo związane ze zmianami klimatu. Spowodowały one śmierć wielu osób (w szczególności podczas tsunami w 2004 r., cyklonu Nargis w 2008 r. i super-tajfunu Haiyan 2013 r.), zarówno obywateli ASEAN, jak i UE. Od wielu lat UE pomaga państwom ASEAN, głównie za pośrednictwem programu DIPECHO, w opracowaniu skuteczniejszego reagowania kryzysowego i wczesnego ostrzegania na wypadek klęsk żywiołowych i katastrof spowodowanych przez człowieka, a także dzieląc się doświadczeniami w opracowywaniu skutecznych mechanizmów pomocy konsularnej. UE jest jednym z głównych podmiotów wspierających finansowo działające przy ASEAN centrum koordynujące pomoc humanitarną (centrum AHA). UE działa również na rzecz wzmacniania powiązań centrum AHA z krajowymi strukturami reagowania kryzysowego, np. w Mjanmie/Birmie i na Filipinach. Wspierając rozwój porozumienia ASEAN w sprawie zarządzania kryzysowego i działań w sytuacjach nadzwyczajnych (AADMER) po 2015 r., UE i ASEAN – zgodnie z planem działania z Sendai dotyczącym zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi¹⁰ – skoncentrują się na zwiększaniu odporności społeczeństw na katastrofy, a także na zmniejszeniu ryzyka, w szczególności w środowisku miejskim.

Biorąc pod uwagę globalne obowiązki UE i ASEAN, rozwijanie bardziej efektywnego dialogu międzyregionalnego w sprawie zmian klimatu leży w ich wspólnym interesie. ASEAN i UE mają wspólny cel, którym jest utrzymanie wzrostu temperatury na poziomie poniżej 2 °C oraz rozwój niskoemisyjnych i odpornych na zmianę klimatu gospodarek i społeczeństw. UE jest gotowa wspierać ASEAN w uwzględnianiu zmian klimatu w wizji na okres po 2015 r., w tym za pomocą specjalnych środków w ramach kluczowego obszaru „Zmiany klimatu, środowisko i zarządzanie klęskami żywiołowymi” regionalnego programu na lata 2014–2020. UE będzie wspierać działania mające na celu łagodzenie, dostosowanie i zwiększenie odporności oraz współpracę w zakresie zarządzania katastrofami, oferując możliwość przeciwdziałania zmianie klimatu i jej przyczynom w sposób zintegrowany.

¹⁰ http://www.wcdrr.org/uploads/Sendai_Framework_for_Disaster_Risk_Reduction_2015-2030.pdf

Unijny plan działania w zakresie egzekwowania prawa, zarządzania i handlu w dziedzinie leśnictwa (FLEGT) ma na celu poprawę zarządzania lasami i promowanie handlu produktami z drewna pozyskanymi w sposób zrównoważony i legalny oraz stanowi dobrą podstawę do intensyfikacji dialogu i budowania potencjału ASEAN. UE uczestniczy w negocjacjach lub wdrażaniu dwustronnych dobrowolnych umów o partnerstwie (FLEGT VPA) z większością państw ASEAN i wspiera współpracę na szczeblu regionalnym¹¹. Ponadto UE przeznacza 3 mld USD na politykę klimatyczną i zachęty ONZ do ograniczania emisji spowodowanych wylesianiem i degradacją lasów (REDD+) oraz będzie zachęcać państwa członkowskie ASEAN do opracowania szczegółowych i ambitnych strategii REDD+.

Zanieczyszczenie powietrza dotyczy szeregu państw ASEAN, takich jak Indonezja, Malezja i Singapur. Ciągłe pożary i ogień tłący się na torfowiskach i innych gruntach, wynikające z przekształcania lasów, wpływają na jakość powietrza, zdrowie okolicznych mieszkańców i gospodarkę. W niektórych przypadkach zanieczyszczenie jest tak duże, że lokalne władze ogłosiły stan wyjątkowy. Emisje gazów cieplarnianych pochodzących z osuszonych lub spalonych torfowisk są istotnymi czynnikami zmian klimatu, przyczyniając się do tego, że region ASEAN znajduje się wśród głównych emitentów gazów cieplarnianych. Finansowany przez UE projekt na rzecz zrównoważonej gospodarki torfowiskami w Azji Południowo-Wschodniej (SEApeat) pomógł państwom członkowskim ASEAN opracować i wdrożyć krajowe plany działania w tej dziedzinie. Obejmują one alternatywne działalności zarobkowe oraz metody zapobiegania pożarom, takie jak kontrolowanie palenie. Na lata 2014–20 przewidziano nowe środki finansowe na rzecz zrównoważonego użytkowania torfowisk i ograniczenia zanieczyszczenia powietrza (20 mln EUR), a także na rzecz różnorodności biologicznej i zarządzania obszarem chronionym w projekcie ASEAN (10 mln EUR).

W nadchodzących latach sektor energetyczny będzie kluczowym elementem wspierającym rozwój społeczno-gospodarczy i zdolność do połączeń, gwarantując jednocześnie zgodność z celami związanymi ze zmianą klimatu i ochroną środowiska. Wymiana doświadczeń i najlepszych praktyk, prezentowanie innowacyjnych rozwiązań, w tym w zakresie zmniejszenia emisji CO₂, efektywności energetycznej i ograniczenia popytu, jak również w dziedzinie rozwoju odnawialnych źródeł energii, mogą stanowić podstawę owocnego dialogu w sprawie energii i zmian klimatu. Badania naukowe i innowacje, w tym prezentowanie i rozpowszechnianie nowych rozwiązań związanych z tymi wyzwaniami będą tematem dialogu UE–ASEAN w dziedzinie badań i innowacji.

Zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych wymaga również zwalczania nielegalnych, nieraportowanych i nieuregulowanych (NNN) połowów, mających istotne skutki dla środowiska, gospodarki i bezpieczeństwa. UE jest nadal zaangażowana na arenie międzynarodowej w zwalczanie połowów NNN, a zobowiązanie to ma zasadnicze znaczenie dla propagowania lepszego globalnego zarządzania oceanami. Jest to kwestia priorytetowa również dla ASEAN.

¹¹ Dobrowolne umowy o partnerstwie są prawnie wiążącymi umowami handlowymi między Unią Europejską a państwami spoza UE będącymi producentami drewna. Celem tych umów jest zagwarantowanie, że drewno i produkty z drewna eksportowane do UE pochodzą z legalnych źródeł. Dobrowolna umowa o partnerstwie pomiędzy UE i Indonezją została zawarta w 2014 r. Trwają negocjacje w sprawie dobrowolnych umów z Laosem, Malezją, Tajlandią i Wietnamem. Kambodża oraz Mjanma są na etapie przygotowawczym. Rozmowy z Filipinami w sprawie FLEGT są w toku.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmą:

- wzmocnienie współpracy między UE a ASEAN w kwestii zmian klimatu oraz rozpoczęcie dialogu politycznego na temat środowiska i zrównoważonego rozwoju, zgodnie z planem działania z Brunei i na podstawie doświadczeń UE w zakresie zrównoważonego rozwoju w skali kontynentu, uwzględniania polityki przeciwdziałania zmianie klimatu oraz przekształcania Europy w obszar gospodarki niskoemisyjnej o wysokiej efektywności energetycznej;
- zwiększenie wsparcia dla wysiłków ASEAN na rzecz przeciwdziałania zmianie klimatu, ochrony środowiska oraz wspierania ekologicznego i zrównoważonego wzrostu gospodarczego poprzez unijny program współpracy regionalnej (ponad 60 mln EUR ze 170 mln EUR przyznanych na lata 2014–20), jak również przez AIF oraz program „SWITCH Asia”¹²;
- wspieranie w szczególności wysiłków państw Dolnego Mekongu w odniesieniu do zależności „woda – energia – bezpieczeństwo żywnościowe”, rozwoju bardziej zrównoważonego rolnictwa, bezpieczeństwa żywnościowego (w tym bezpieczeństwa żywności), systemów zarządzania zasobami naturalnymi oraz poprzez wspieranie dialogu z regionem Dunaju;
- wzmocnienie podejść regionalnych do FLEGT i REDD+, w tym w celu przygotowania nowych programów redukcji emisji REDD+ na szczeblu krajowym lub prowincji bądź dystryktu, aby lepiej przeciwdziałać czynnikom powodującym wylesianie i degradację lasów w wymiarze transgranicznym oraz uzyskać dostęp do funduszy REDD+ przyznawanych na podstawie wyników, będących kontynuacją mechanizmu EU REDD finansowanego przez UE;
- promowanie praktycznej współpracy w takich kwestiach jak wylesianie, nielegalne pozyskiwanie drewna i związany z tym handel, w tym poprzez skuteczne wdrożenie umów FLEGT VPA; zwalczanie transgranicznego zanieczyszczenia powietrza, w tym poprzez powstrzymanie procesu osuszania torfowisk; wspieranie bardziej zrównoważonej produkcji towarów takich jak olej palmowy, guma i kawa; odwrócenie procesu utraty różnorodności biologicznej; walka z nielegalnym handlem dziką fauną i florą oraz odpadami morskimi; promowanie racjonalnego ekologicznie gospodarowania odpadami i chemikaliami; wspieranie bezpieczeństwa wodnego (w tym w aspektach transgranicznych) i ekologicznego rozwoju miast;
- zacieśnienie współpracy między UE a ASEAN w dziedzinie energetyki – dialog powinien w szczególności obejmować kwestię efektywności energetycznej i oszczędności energii, biopaliw, ram inwestycyjnych, odnawialnych źródeł energii oraz rozwoju infrastruktury;
- wzmocnienie współpracy regionalnej między UE a ASEAN w sprawie połowów NNN jako uzupełnienie istniejących dialogów dwustronnych z niektórymi państwami członkowskimi ASEAN; wdrażanie odpowiednich przepisów dotyczących monitorowania, kontroli i nadzoru; oraz

¹² <http://www.switch-asia.eu/>

- rozwijanie współpracy UE–ASEAN w zakresie zarządzania klęskami żywiołowymi, w szczególności poprzez silniejsze powiązania operacyjne, rozszerzone działania szkoleniowe, uczestnictwo w ćwiczeniach Forum Regionalnego ASEAN związanych z pomocą w przypadku katastrof oraz poprzez skupienie się na realizacji planu działania z Sendai dotyczącego zmniejszania ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi.

4. Współpraca w kwestiach politycznych i bezpieczeństwa

4.1. Bezpieczeństwo

W ostatnich latach UE i ASEAN uzgodniły opracowanie pełniejszego partnerstwa, wychodzącego poza tradycyjny nacisk na kwestie gospodarcze. Było to następstwem decyzji ASEAN dotyczących zajmowania się w przyszłości takimi kwestiami związanymi z bezpieczeństwem jak zarządzanie klęskami żywiołowymi, bezpieczeństwo morskie, przestępczość transgraniczna i zwalczanie terroryzmu. Analogicznie UE zwiększyła swoją rolę strażnika i gwaranta bezpieczeństwa, w tym dzięki przepisom traktatu lizbońskiego umożliwiającym bardziej zintegrowane podejście do polityki zagranicznej.

ASEAN dało dowód kreatywności i determinacji, zajmując centralną pozycję w regionie i angażując potęgi regionalne i światowe poprzez szereg koncentrycznych i nakładających się na siebie forów, takich jak ASEAN+3 (Chiny, Japonia i Korea Południowa), forum regionalne ASEAN, spotkania ministrów obrony ASEAN–Plus (ADMM-Plus) i Szczyt Azji Wschodniej.

Szczyt Azji Wschodniej w coraz większym stopniu staje się głównym forum współpracy strategicznej w regionie, ze Stanami Zjednoczonymi, Chinami, Japonią, Koreą Południową, Indiami, Australią, Nową Zelandią i Federacją Rosyjską jako członkami, jednak wciąż bez UE. Biorąc pod uwagę handel, inwestycje i inne powiązania, UE w istotny sposób zależy na stabilności w regionie, a tym samym na promowaniu odpowiedniej architektury bezpieczeństwa, dzięki której można lepiej zarządzać regionalnymi napięciami politycznymi i w której odgrywa ona kluczową rolę, w tym za pośrednictwem przyszłego przystąpienia do Szczytu Azji Wschodniej.

ASEAN wysoko ceni sobie możliwość zacieśnienia współpracy z UE w zakresie bezpieczeństwa. Może czerpać inspirację z doświadczeń UE w kształtowaniu współpracy w zakresie bezpieczeństwa na szczeblu regionalnym, zaś aktywne, lecz niewywołujące poczucia zagrożenia zaangażowanie UE, może pomóc ASEAN w utrzymaniu różnych strategicznych opcji oraz centralnej pozycji w obliczu umacniania się znaczenia dużych potęg w regionie.

UE i ASEAN powinny wykorzystać zbieżność interesów i uczynić z kwestii politycznych i bezpieczeństwa jeden z najbardziej dynamicznych wektorów ich współpracy, zarówno w ramach współpracy UE–ASEAN jak i poprzez większe zaangażowanie UE w Forum Regionalne ASEAN, będące obecnie jedynym regionalnym forum bezpieczeństwa, którego UE jest członkiem.

UE zintensyfikowała już swoje zaangażowanie w Forum Regionalne ASEAN w ostatnich latach. Począwszy od 2012 r. wysoka przedstawiciel/wiceprzewodnicząca uczestniczyła co roku w posiedzeniu ministerialnym Forum. Na poziomie urzędników UE jest bardziej aktywna niż

kiedykolwiek, współprzewodnicząc spotkaniom Forum i przyczyniając się do realizacji jego planów prac. Niedawne inicjatywy UE obejmują:

- w 2013/14 r., współprzewodniczenie (wraz z Mjanmą/Birmą) w ramach Forum międzysesyjnej grupie ds. środków budowy zaufania i dyplomacji prewencyjnej oraz powiązanemu z tym wydarzeniem dialogowi urzędników zajmujących się obronnością;
- współfinansowanie, wraz z Państwem Brunei Darussalam, pierwszego w historii Forum szkolenia w zakresie dyplomacji prewencyjnej i mediacji w Brunei w październiku 2014 r.; oraz
- pierwsze seminarium wprowadzające Europejskiego Kolegium Bezpieczeństwa i Obrony na temat wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO) w marcu 2014 r., ze szczególnym naciskiem na współpracę UE–ASEAN w zakresie bezpieczeństwa.¹³

Partnerzy ASEAN zauważają i doceniają ten wzrost działalności UE w zakresie bezpieczeństwa, jednak mają wątpliwości co do trwałości tych działań. Poza zainteresowaniem Unii stabilnością regionalną samą w sobie, to zdolność UE do rozwijania współpracy w zakresie bezpieczeństwa będzie miała wpływ na to, jak partnerzy ASEAN ocenią jej chęć przystąpienia do Szczytu Azji Wschodniej.

Bezpieczeństwo morskie jest jednym z głównych problemów będących przedmiotem wspólnego zainteresowania i stanowi kluczowy element wspierania przez UE lepszego zarządzania oceanami. Prawie 50 % światowego transportu morskiego (tonażu) przechodzi przez Morze Południowochińskie. Dostawy energii, surowców i towarów odbywające się po tych wodach mają kluczowe znaczenie dla większości gospodarek, w tym dla UE. Z tego też powodu Unii Europejskiej w szczególności zależy na utrzymaniu stabilności i bezpieczeństwa na Morzu Południowochińskim, jak również poszanowania prawa międzynarodowego, w tym Konwencji Narodów Zjednoczonych o prawie morza (UNCLOS). UE konsekwentnie wzywa do pokojowego i wspólnego rozwiązywania sporów terytorialnych i zdecydowanie popiera podejmowane przez ASEAN i Chiny działania na rzecz wypracowania kodeksu postępowania na Morzu Południowochińskim, zachęcając do szybkiego zakończenia negocjacji.

UE podjęła inicjatywę organizacji w Dżakarcie w listopadzie 2013 r. pierwszego dialogu wysokiego szczebla między UE a ASEAN w sprawie bezpieczeństwa morskiego, obejmującego pogłębioną dyskusję na temat piractwa, nadzoru morskiego, bezpieczeństwa portów i wspólnego zarządzania zasobami. Drugi dialog odbędzie się w 2015 r. i będzie w szczególności dotyczył związku między bezpieczeństwem na morzu a zapobieganiem przestępczości zorganizowanej.

Inicjatywa unijnego Centrum doskonałości ds. CBRJ (zagrożeń chemicznych, biologicznych, radiologicznych i jądrowych) pozwoliła stworzyć skuteczną regionalną sieć wokół sekretariatu w Manili. Wszystkie 10 państw członkowskich ASEAN jest partnerami tej inicjatywy, stanowiącej regionalną platformę zwalczania zagrożeń CBRJ i kluczową odpowiedź na obawy dotyczące bezpieczeństwa zarówno ASEAN, jak i UE. UE zachęca ASEAN do ściślejszego zaangażowania w tę inicjatywę, co pomogłoby w zapewnieniu długoterminowej stabilności i politycznego wsparcia dla tego centrum doskonałości.

¹³ Kolejne seminarium odbędzie się w drugiej połowie 2015 r.

Inne obszary, w których wzrasta zagrożenie dla interesów ASEAN i UE i w których obie strony są zainteresowane ściślejszą współpracą to:

- handel ludźmi, narkotykami, gatunkami dzikiej fauny i flory;
- bezpieczeństwo cybernetyczne i cyberprzestępczość (w tym zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach seksualnych w internecie);
- nieprolifercja i rozbrojenie (w tym traktat o handlu bronią);
- deradykalizacja postaw i zwalczanie brutalnego ekstremizmu;
- sytuacja mniejszości podatnych na zagrożenia, mająca wpływ na region;
- mediacja; oraz
- obserwacja wyborów.

W każdym z tych obszarów UE przygotowuje praktyczne inicjatywy w ramach zarówno stosunków UE–ASEAN, jak i Forum Regionalnego ASEAN, w celu pogłębienia dialogu i zbadania możliwości wzmocnienia procesu budowania zdolności.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmą:

- wzmocnienie wsparcia UE dla rozwiązań regionalnych odnośnie piractwa i innych aspektów bezpieczeństwa morskiego. Poza zaangażowaniem w ramach programu kluczowych tras morskich, UE zbada możliwość podjęcia działań mających na celu budowanie zdolności w ramach oraz z udziałem ASEAN w dziedzinie bezpieczeństwa morskiego (nadzór, ochrona portów), jak określono w strategii UE w zakresie bezpieczeństwa morskiego i planu działania w tej dziedzinie (przyjętej w czerwcu 2014 r.)¹⁴. UE postara się, aby dialog na wysokim szczeblu między UE a ASEAN w kwestii bezpieczeństwa morskiego odbywał się co roku;
- wzmocnienie dialogu dotyczącego pomocy w przypadku katastrof połączone z budowaniem zdolności na poziomie ASEAN (centrum AHA) i krajowym; rozszerzenie zakresu istniejących projektów w Mjanmie/Birmie i na Filipinach na inne państwa członkowskie ASEAN;
- współprzewodniczenie we wrześniu 2015 r., wraz z Filipinami, Warsztatom Forum Regionalnego ASEAN w Manili, dotyczącym zwiększenia świadomości i promowania współpracy Forum w zakresie łagodzenia zagrożenia CBRJ;
- organizacja dorocznego seminarium wprowadzającego na temat wspólnej polityki bezpieczeństwa i obrony (WPBiO), ze szczególnym uwzględnieniem współpracy między UE a ASEAN, w celu zwiększenia świadomości rosnącej roli UE w kwestiach bezpieczeństwa oraz zacieśnienia w przyszłości współpracy w kwestiach praktycznych i operacyjnych z ASEAN i jego państwami członkowskimi;
- wzmocnienie dialogu i współpracy w kwestiach leżących we wspólnym interesie, takich jak odzyskiwanie mienia w celu zwalczania przestępczości zorganizowanej, nielegalny handel dziką fauną i florą, zwalczanie niegodziwego traktowania dzieci w celach

¹⁴ http://register.consilium.europa.eu/doc/srv?l=PL&f=ST%2011205_%202014_%20INIT.

seksualnych, w tym w kontekście światowego sojuszu przeciwko niegodziwemu traktowaniu dzieci w internecie w celach seksualnych, i wspólne zajęcie się kwestią osób popełniających przestępstwa seksualne wobec dzieci na skalę międzynarodową; oraz

- wspieranie dialogów poświęconych prawom człowieka, zarówno na szczeblu regionalnym, jak i dwustronnym.

4.2. Prawa człowieka

W ramach działań zmierzających do stworzenia bardziej dojrzałego i politycznego partnerstwa, UE dąży również do konstruktywnej współpracy z ASEAN w celu promowania i ochrony międzynarodowych standardów w dziedzinie praw człowieka. W tym kontekście priorytetem UE jest zniesienie kary śmierci w regionie ASEAN. W związku z tym UE z zadowoleniem przyjęła powołanie Komisji Międzyrządowej ASEAN ds. Praw Człowieka w 2009 r. oraz przyjęcie deklaracji praw człowieka ASEAN w 2012 r.

Konkretne inicjatywy w tej dziedzinie obejmują:

- wspieranie mechanizmu praw człowieka ASEAN, organizowanie wizyt Komisji Międzyrządowej ASEAN ds. Praw Człowieka (takich jak ta w 2011 r.; kolejną zaplanowano na drugą połowę 2015 r.) i Komisji ASEAN ds. Propagowania i Ochrony Praw Kobiet i Dzieci (wizyta w Europie w 2013 r.) oraz organizowanie wizyt specjalnego przedstawiciela UE ds. Praw Człowieka (kolejnych po wizytach w maju 2013 r. i w listopadzie 2014 r.);
- pogłębienie dialogu i współpracy z Komisją Międzyrządową ASEAN ds. Praw Człowieka (jako nadrzędnym mechanizmem ASEAN na rzecz praw człowieka) w kwestiach takich jak prawa migrantów i ofiar handlu ludźmi, biznes a prawa człowieka/społeczna odpowiedzialność przedsiębiorstw, tortury, prawa kobiet i dzieci, równości płci i zwalczanie dyskryminacji;
- szersze uwzględnienie kwestii praw mniejszości i kary śmierci w dialogu politycznym z ASEAN; obejmie to również przejrzyste i systematyczne konsultacje, dialog ze społeczeństwem obywatelskim oraz innymi zainteresowanymi stronami; oraz
- wspieranie organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów niepublicznych w regionie ASEAN, w tym poprzez specjalne programy, takie jak Europejski Instrument na rzecz Wspierania Demokracji i Praw Człowieka.

5. W kierunku partnerstwa o strategicznym celu

Najpilniejszym priorytetem jest opracowanie treści partnerstwa w oparciu o plan działania z Brunei i propozycje zawarte w niniejszym wspólnym komunikacie. Ministrowie spraw zagranicznych UE i ASEAN uzgodnili w lipcu ubiegłego roku, że w przyszłości stosunki UE–ASEAN zmienią charakter z partnerstwa „naturalnego” lub „wzmocnionego” na „strategiczne”, oraz zlecieli urzędnikom wyższego szczebla opracowanie planu działania dla osiągnięcia tego celu¹⁵.

¹⁵ Zob. oświadczenie przewodniczących: http://eeas.europa.eu/statements/docs/2014/140723_03_en.pdf.

Działania na rzecz strategicznego partnerstwa UE–ASEAN oznaczałyby wyjście poza obecny sposób myślenia skierowany głównie na stosunki dwustronne i dążenie do większego zaangażowania w kluczowych kwestiach regionalnych i globalnych. Istnieją znaczne możliwości pogłębienia dialogu i dostosowania stanowisk w kwestiach o znaczeniu globalnym, takich jak:

- zmiana klimatu;
- zmniejszanie ryzyka związanego z klęskami żywiołowymi i zwiększanie odporności;
- cele zrównoważonego rozwoju na okres po 2015 r., w tym eliminacja ubóstwa;
- pandemii; oraz
- zwalczanie terroryzmu, zwalczanie radykalizacji postaw i zagranicznych bojowników.

Ponadto konflikty regionalne, takie jak konflikt na Ukrainie, napięcia na Morzu Południowochińskim oraz kwestia broni jądrowej w przypadku Iranu i Korei Północnej, dotyczą zasadniczo kwestii podstawowych zasad bezpieczeństwa oraz sposobu zapewnienia zgodności z prawem międzynarodowym. Jako gorący orędownicy skutecznego multilateralizmu opartego na zasadach, UE i ASEAN są żywotnie zainteresowane rozszerzaniem współpracy w tych kwestiach regionalnych o znaczeniu globalnym. Pogłębienie współpracy między UE i ASEAN w różnych sektorach wzmocni argumenty przemawiające za przejściem do formalnego strategicznego partnerstwa, które będzie wymagało zaangażowania politycznego oraz zasobów po obu stronach. UE jest gotowa przyczynić się do znacznej poprawy stosunków i zobowiązuje się między innymi do:

- udziału we wspólnej ocenie szans powodzenia negocjacji w sprawie umowy o wolnym handlu między oboma regionami;
- przeprowadzenia negocjacji umowy w sprawie lotnictwa cywilnego;
- zapoczątkowania dialogu politycznego między UE a ASEAN w sprawie środowiska naturalnego i zrównoważonego rozwoju oraz wzmocnienia dialogu w zakresie badań naukowych i innowacji;
- kontynuowania dialogu i współpracy w kwestiach dotyczących migracji i mobilności;
- zwiększenia wsparcia finansowego dla współpracy regionalnej z ASEAN i współpracy na rzecz rozwoju z mniej rozwiniętymi państwami członkowskimi ASEAN (Kambodżą, Laotańską Republiką Ludowo-Demokratyczną, Mjanmą, Wietnamem i Filipinami) do ponad 2 mld EUR na lata 2014–2020;
- wdrożenia szeroko zakrojonego pakietu nowych inicjatyw w mniej tradycyjnych kwestiach związanych z bezpieczeństwem (bezpieczeństwo morskie, pomoc w przypadku katastrof, przestępczość międzynarodowa, różne szkolenia w zakresie dyplomacji prewencyjnej, zarządzanie kryzysowe, mediacja, praworządność i obserwacji wyborów); oraz
- mianowania specjalnego stałego ambasadora UE przy ASEAN.

W przyszłości powinny regularnie odbywać się takie spotkania, jak zakończone sukcesem nieformalne spotkanie przywódców w październiku 2014 r. w Mediolanie. Na szczęblu

ministrów spraw zagranicznych, poza odbywającymi się co dwa lata pełnowymiarowymi posiedzeniami ministerialnymi UE–ASEAN oraz konferencją, która odbyła się po spotkaniu ministerialnym przy okazji Forum, wysoka przedstawiciel/wiceprzewodnicząca i ministrowie spraw zagranicznych ASEAN mieli również możliwość spotkać się na Zgromadzeniu Ogólnym ONZ. Spotkania sektorowe na szczeblu ministerialnym, nawet o nieformalnym charakterze, również przyczyniłyby się do rozwoju stosunków dwustronnych w wielu dziedzinach, o których mowa w niniejszym komunikacie. UE będzie w możliwie najwyższym stopniu wspierać takie spotkania, w tym przy okazji posiedzeń ministerialnych w ramach dialogu Azja–Europa (ASEM), jak i na szczycie ASEM.

UE będzie również nadal promować parlamentarny wymiar stosunków między UE a ASEAN, w tym poprzez wspieranie bardziej ustrukturyzowanej wymiany pomiędzy Parlamentem Europejskim a Zgromadzeniem Międzyparlamentarnym ASEAN (AIPA), jak zaproponowano w rezolucji PE w sprawie przyszłości stosunków UE–ASEAN, przyjętej w dniu 15 stycznia 2014 r.¹⁶.

W niniejszym wspólnym komunikacie przedstawiono konkretne pomysły na przeniesienie stosunków między UE a ASEAN na kolejny poziom, zapewniając bardziej spójne ramy dla współpracy sektorowej i ściślejsze ukierunkowanie polityczne. Obie strony są zainteresowane skorzystaniem z tej możliwości. Niniejszy komunikat może stanowić dla ASEAN pomoc przy przeglądzie Szczytu Azji Wschodniej, w tym jego funkcjonowania i przyszłego członkostwa. UE jest w stanie przyczynić się do praktycznych działań Szczytu Azji Wschodniej, a tym samym odpowiedzieć na wezwanie ASEAN do większego zaangażowania. Przejście do strategicznego partnerstwa między UE a ASEAN powinno iść w parze z udziałem UE w strategicznych spotkaniach w regionie.

Wysoka przedstawiciel i Komisja wzywają Radę oraz Parlament Europejski do poparcia idei przedstawionych w niniejszym wspólnym komunikacie oraz do współpracy zmierzającej do wypracowania nowoczesnego partnerstwa UE–ASEAN o strategicznym celu.

¹⁶ <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P7-TA-2014-0022+0+DOC+XML+V0//PL>.